

ЕПІДЕМІОЛОГІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ, ІСТОРІЯ

УДК 616.314-089.23/477/614. 38/25. 005.5

Т. В. Дієва, к. мед. н.

Державна установа «Інститут стоматології
 Національної академії медичних наук України»
 Одеський національний медичний університет

**ТРИВАЛІСТЬ ТА ЗАГАЛЬНА ВЕЛИЧИНА ТРУДОМІСТКОСТІ
 ВИГОТОВЛЕННЯ НИЗКИ НЕНОРМОВАНИХ ВИДІВ ЗУБНИХ ПРОТЕЗІВ
 І НАДАНИХ ОРТОПЕДИЧНИХ ПОСЛУГ**

Визначена низка ортопедичних втручань та зубних протезів які використовуються в клінічній стоматології, але ще ненормовані.

Проведені хронометричні виміри тривалості клінічного процесу їх надання та зуботехнічного процесу їх виготовлення. Визначені норми часу лікарів та зубних техніків на їх надання. Розраховані умовні одиниці труда даних спеціалістів на визначені нами, ще ненормовані види зубних протезів. Встановлена загальна величина трудомісткості даних видів зубних протезів та ортопедичних втручань. Визначені показники можуть використовуватись при розрахунку ціни на дані види ортопедичної допомоги.

Ключові слова: ненормовані види зубних протезів, хронометраж, норми часу, умовні одиниці, загальна трудомісткість.

Т. В. Дієва

Государственное учреждение «Институт стоматологии
 Национальной академии медицинских наук Украины»
 Одесский национальный медицинский университет

**ДЛИТЕЛЬНОСТЬ И ОБЩАЯ ВЕЛИЧИНА ТРУДОЕМКОСТИ
 ИЗГОТОВЛЕНИЯ РЯДА НЕНОРМИРУЕМЫХ ВИДОВ ЗУБНЫХ
 ПРОТЕЗОВ И ПРЕДОСТАВЛЕННЫХ ОРТОПЕДИЧЕСКИХ УСЛУГ**

Отмечен ряд ортопедических вмешательств и зубных протезов которые используются в клинической стоматологии, но еще не нормированы.

Проведенные хронометражные измерения продолжительности клинического процесса их оказания и зуботехнического процесса их изготовления. Установлены нормы времени врачей и зубных техников на их оказание, рассчитаны условные единицы труда данных специалистов на выявленные нами, еще ненормированные виды зубных протезов. Установлена общая величина трудоемкости данных видов зубных протезов и ортопедических вмешательств. Полученные показатели могут использоваться при расчете цен на данные виды ортопедической помощи.

Ключевые слова: ненормированные виды зубных протезов, хронометраж, нормы времени, условные единицы, общая трудоемкость.

T. V. Dieva

State Establishment "The Institute of Stomatology
 of the National academy of medical science of Ukraine"
 The Odessa national medical university

**DURATION AND GENERAL SIZE OF LABOUR INTENSIVENESS
 OF MAKING OF ROW OF THE UNRATED TYPES OF DENTURES
 AND GIVEN ORTHOPAEDIC INTERFERENCES**

A number of orthopedic surgery and dental prostheses which are used in clinical dentistry is determined, but nonnormable.

Chronometric measurement of duration of the clinical process of dental provision and the process of their manufacture is carried out. Doctor's standard time and dental technicians in their provision is defined. The standard units of labor data are calculated, denoted by us even nonnormable types of dentures. The general value of the complexity of these types of dental prostheses and orthopedic surgery is determined. Indexes can be used for calculating the price of these types of orthopedic care.

Key words: nonnormable types of dentures, timing, standard time, standard units, the overall complexity.

Зазвичай облік і оцінка витраченого труда стоматологів-ортопедів і зубних техніків визначається й аналізується у кожному випадку окремо, зважаючи на достатньо зрозумілі на то підстави [1, 2, 3, 8, 9].

Однак, при калькуляції ортопедичних послуг визначним стає вже наявність показників загальної величини витрат робочого часу даних фахівців на той чи інший вид наданої спеціалізованої медичної допомоги, тобто, так звана їх трудомісткість. Слід зазначити, що останнє, на підставі попередні наших наукових досліджень [4], вже знайшло своє віддзеркалення у відомому наказі МОЗ України [7]. Однак, все зростаючий науково-технічний процес в галузі ортопедичної стоматології, привів до появи за останній час ще низку ортопедичних втручань [5, 6], які природно не знайшли свого відображення в ньому.

Отже, зважаючи на наведене вище стає зрозумілим з наукової і, особливо, практичної точок зору, визначення шуканої їх величини.

Матеріали і методи дослідження.

Об'єктом дослідження служив клінічний і зуботехнічний процеси виготовлення низки ненормованих на сьогодні видів зубних протезів і чисто лікарських ортопедичних втручань, які з різних причин не знайшли своє віддзеркалення у наказі МОЗ України № 507 від 28.12.02 «Про затвердження нормативів надання медичної допомоги та показників якості медичної допомоги».

Предметом дослідження стало визначення тривалості виготовлення і надання ортопедичних послуг даними фахівцями на ненормовані їх ще види, розрахунок умовних трудових одиниць та загальної величини їх трудомісткості.

Матеріалом дослідження були хронометражні виміри тривалості клінічного процесу їх надання 35 стоматологами ортопедами на протязі 114 робочих днів в 9 стоматологічних установах нашої країни та аналогічні вимірювання зуботехнічного процесу, у результаті яких було зафіксовано та занесені до відповідних хронокарт понад 40 тисяч клінічних елементів роботи і 27 тисяч зуботехнічних елементів роботи даних фахівців. Визначені елементи роботи, як лікарів-стоматологів ортопедів так і зубних техніків також, згідно їх характеру індексувались на постійні витрати часу даних фахівців (Тп), які не зв'язані з об'ємом і структурою виготовлених зубних протезів і змінно-повторювальні (Тзп), що повністю залежать від даних факторів.

При цьому норматив часу на їх виготовлення чи надання ортопедичних послуг визначили за формулою: $HЧ = Тп + Тзп$, де:

НЧ – норматив часу лікарів стоматологів (зубних техніків) на виготовлення зубних протезів;

Тп – постійні витрати часу лікарів стоматологів (зубних техніків) на виготовлення зубних протезів

Тзп – змінно-повторювані витрати часу лікарів стоматологів (зубних техніків) на виготовлення зубних протезів.

У свою чергу величина умовних трудових одиниць даних фахівців розраховувалась по наступній формулі. де:

$$A = \frac{Hч}{C}, \text{ де:}$$

A – шукана величина умовних трудових одиниць даних спеціалістів на досліджені види зубних протезів.

НЧ – норма часу лікаря на надання ортопедичної допомоги чи виготовлення зубних протезів зубними техніками (визначається на основі хронометричних вимірів)

C – умовна величина часу за яку прийнято 1 трудову одиницю даних фахівців (60 хвилин – наказ МОЗ України №507).

Загальна величина визначених умовних одиниць праці даних фахівців власне є шукана нами величина їх трудомісткості.

Результати дослідження та їх обговорення. Таким чином, маючи у наявності всі вихідні дані, щодо досягнення мети даного дослідження, а саме – показники хронометричних вимірів тривалості клінічного процесу надання ортопедичної допомоги і зуботехнічного на виявлені нами ще ненормовані види зубних протезів і володіючи методичними підходами визначення норм часу даних фахівців на виготовлення зубних протезів і розрахунком їх умовних трудових одиниць, нами була встановлена загальна величина їх трудомісткості, показники яких представлені в таблиці.

Аналізуючи наведені у таблиці види зубних протезів та ортопедичні втручання слід зазначити, що деякі з них зовсім не пов'язані з сумісним їх наданням з зубними техніками. Останнє безумовно свідчить, що при визначенні організаторами стоматологічної служби потреби населення в ортопедичній стоматології, а особливо їх співвідношення у структурі стоматологічних закладів, даний фактор повинен безумовно бути врахований, як такий. Що стосується безпосередньо величини витраченого труда даних фахівців на одні і ті ж види зубних протезів, то вони суттєво різняться, що ще раз свідчить про необхідність диференційного підходу щодо визначення оптимальної кількості лікарських посад і посад зубних техніків у штаті ортопедичних відділень і зуботехнічних лабораторій.

Окрім цього слід зазначити, що розроблені нами норми часу даних фахівців на низку ненормованих видів зубних протезів і чисто лікарських

Загальна величина трудомісткості низки ненормованих видів стоматологічної ортопедичної допомоги

№	Види ортопедичної допомоги	Постійні витрати часу (Тп), в хв		Змінно-повторювані витрати часу (Тзп), в хв		Умовні одиниці		Всього на 1 одиницю виробу
		лікаря	зубного техника	лікаря	зубного техника	лікаря	зубного техника	
1	Повний знімний протез із поліпропілену	83,49	262,56	66,79	141,30	2,5	6,7	9,2
2	Повний знімний протез з металевим базисом	98,19	103,54	114,10	223,33	3,5	5,5	9,0
3	Бюгельний протез з гнутими кламерами	81,00	196,41	58,75	391,7	2,3	9,8	12,1
4	Адгезивний мостоподібний протез на: - опорний зуб - штучний зуб	50,21	-	49,45 74,73	-	1,1 1,5	-	1,1 1,5
5	Видалення з кореня зуба штифтових конструкцій	26,73	-	16,15	-	0,7	-	0,7
6	Відновлення кукси одного зуба під незнімні зубні протези з використанням композитного матеріалу - одного анкерного штифта - двох анкерних штифтів - трьох анкерних штифтів	44,08	-	22,01 32,27 42,53	-	1,1 1,3 1,5	-	1,1 1,3 1,5
7	Виготовлення куксової штифтової вкладки лабораторним способом у: - однокореневий зуб - багатокореневий зуб	66,19	55,76	20,48 29,49	37,18 55,771	1,4 1,6	1,1 1,4	2,5 3,0
8	Порцеляновий вінір	93,28	108,12	72,5	119,6	2,0	2,9	4,9
9	Одинична порцелянова коронка	126,06	90,36	40,42	136,41	1,7	3,1	4,8
10	Реставрація оклюзійної поверхні знімних протезів	103,21	-	-	-	1,7	-	1,7
11	Тимчасова фіксація однієї коронки	11,25	-	2,62	-	0,1	-	0,1
12	Полірування одного зуба в порожнині рота в незнімних протезах	21,69	-	14,08	-	0,2	-	0,2
13	Аплікація лікарськими засобами ясеневого краю опорних зубів після їх препаровки	12,1	-	-	-	0,2	-	0,2
14	Обробка одного опорного зуба захисними засобами після їх препаровки	9,44	-	0,2	-	0,1	-	0,1
15	Знеболювання зубів	10,79	-	4,38	-	0,2	-	0,2
16	Гемісекція багатокореневого зуба	36,4	-	10,13	-	0,7	-	0,7

ортопедичних втручань, їх окремі умовні одиниці труда, а також загальна величина їх трудомісткості, суттєво доповнюють існуючий наказ МОЗ України [7], щодо даного питання, а фінансовим органам надають можливість проведення достатньо обґрунтованого розрахунку їх ціни і заробітної платні даних спеціалістів.

Висновки. 1. Результати проведеного дослідження засвідчили про різну величину витрат робочого часу лікарів-стоматологів-ортопедів і зубних техніків на виготовлення ще ненормованих видів зубних протезів та необхідність обліку даного фактора при визначенні їх співвідношення у структурі стоматологічних установ.

2. Запропоновані і наведені вище методологічні підходи розрахунку величини трудомісткості виготовлення зубних протезів даними спеціалістами можуть бути використані керівниками стоматологічних установ при необхідності визначення останніх на ті види зубних протезів які використовуються у даній установі, але ще не нормовані офіційно, для їх обґрунтованого використання як з медичної так і з фінансової точок зору.

Список літератури

1. **Алимский А. В.** Оценка стоимости условной единицы трудоемкости в стоматологии. / А. В. Алимский // Стоматология. – 1996. – №1. – С. 66-67.

2. **Вагнер В. Д.** Путеводитель по стоматологии ортопедической. / Вагнер В. Д., Семенюк В. М, Чекунков О. В – Н.Новгород. – 2004. – 580 с.

3. «Единые ведомственные нормы времени и расценки на зубопротезные работы» Приказ МЗ СССР от 28.10.87г. №1156.

4. **Лабунец В. А.** Методичні рекомендації уніфікованої системи обліку і контролю праці стоматологів-ортопедів і зубних техніків в Україні : методичні рекомендації. / Лабунец В. А., Григорович В. Д. – Одеса, 1999. – 12 с.

5. **Лабунец В. А.** Додаткові умовні одиниці трудомісткості роботи лікаря-стоматолога на ортопедичному прийом : методичні рекомендації. / Лабунец В. А., Дієва Т. В. – Київ, 2005. – 11 с.

6. **Лабунец В. А.** Додаткові умовні одиниці трудомісткості роботи зубного техника та методичні основи розрахунку їх величини : методичні рекомендації. / Лабунец В. А., Дієва Т. В., Дієв Є. В. – Київ, 2010. – 16 с.

7. **Наказ МОЗ України №507** від 28.12.02 «Про затвердження нормативів надання медичної допомоги та показників якості медичної допомоги».

8. **Никитина Н. И.** Принципы нормирования труда врачей стоматологов-ортопедов и зубных техников при изготовлении протезов // Теория и практика стоматологии. – М. – 1980. – С. 162-164.

9. **Нормы** нагрузки на одного врача протезиста в производственных зубных единицах в год: Приказ МЗ СССР от 20.07.66г., №321.

Надійшла 15.05.15

